

แบบการเก็บข้อมูลแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิต (ประเภทบุคคล)

ศกร.ระดับตำบลสีหมื่น ศกร.ระดับอำเภอดำเนินสะดวก

สำนักงาน ศกร.ประจำจังหวัดราชบุรี

ระบุชื่อแหล่งเรียนรู้ ลงรักปิดทอง

ข้อมูลทั่วไป

1. ชื่อแหล่งเรียนรู้ ลงรักปิดทอง
 2. ชื่อ-สกุล วิทยากร นางดารณี ชื่นสินธุวน
 3. ที่ตั้งแหล่งเรียนรู้/ที่อยู่วิทยากร เลขที่ 4 หมู่ที่ 1 ถนน - ตำบล/แขวง สีหมื่น อำเภอ/เขต ดำเนินสะดวก จังหวัด ราชบุรี รหัสไปรษณีย์ 70130 โทรศัพท์ 081-8891248 ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ -
 4. ช่องทางการติดตามอื่นๆ (Facebook, Line, Website, TikTok) Line 081-8891248
 5. ผู้รับผิดชอบ/ผู้ประสานงาน นางดารณี ชื่นสินธุวน โทรศัพท์ 081-8891248
 6. แหล่งเรียนรู้มีระยะทางห่างจากถนนเส้นหลัก 2 กิโลเมตร
 7. พิกัด ละติจูด-ลองจิจูด ของแหล่งเรียนรู้ 13.528936, 99.931745
 8. พิกัด GPS ของแหล่งเรียนรู้ <https://shorturl.asia/c6ISO>
 9. การเข้าถึงแหล่งเรียนรู้เดินทางโดย รถส่วนตัว
 10. แหล่งเรียนรู้มีพื้นที่รองรับสำหรับจัดกิจกรรม จำนวน 10 คน
 11. พื้นที่สำหรับจอดรถในแหล่งเรียนรู้อย่างน้อย 5 คัน
 12. จุดบริการห้องน้ำ จำนวน 1 ห้อง
 13. โต๊ะ จำนวน 3 ตัว เก้าอี้จำนวน 10 ตัว
- สรุปสาระสำคัญของแหล่งเรียนรู้

ประวัติความเป็นมา

การลงรักปิดทอง เป็นศาสตร์และศิลป์ชั้นสูงในกลุ่ม ช่างสิบหมู่ (ประเภทช่างรัก) ที่มีประวัติศาสตร์ยาวนานคู่สังคมไทยมาตั้งแต่โบราณ โดยมีจุดประสงค์หลักเพื่อ ถนอมผิววัตถุให้คงทน และ ตกแต่งเพื่อความสวยงามเหลืออร่ามดังทองคำ ตามความเชื่อและขนบนิยม

ความเป็นมาของแหล่งเรียนรู้

ความเป็นมาของแหล่งเรียนรู้การลงรักปิดทอง เกิดขึ้นจากความตั้งใจที่จะ อนุรักษ์ สืบทอด และ แปรเปลี่ยนงานช่างสิบหมู่ชั้นสูง จากที่เคยจำกัดอยู่เฉพาะในรั้วในวังหรือวัดวาอาราม ให้กลายเป็นพื้นที่สาธารณะที่เปิดโอกาสให้บุคคลทั่วไปได้เข้าศึกษา เพื่อไม่ให้ศาสตร์โบราณนี้สูญหายไปตามกาลเวลา

กระบวนการจัดการเรียนรู้

กระบวนการจัดการเรียนรู้การลงรักปิดทอง คือขั้นตอนการถ่ายทอดองค์ความรู้และทักษะฝีมือเชิงช่าง โดยประยุกต์มาจากระบบการฝึกหัดช่างในอดีต (ระบบครูกับศิษย์) ร่วมกับการจัดการเรียนรู้สมัยใหม่ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจและสามารถปฏิบัติงานจริงได้อย่างประณีต โดยแบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอนหลัก ดังนี้ครับ

1. ขั้นเตรียมการและการให้ความรู้พื้นฐาน (Preparation & Orientation)

- **สร้างความเข้าใจ:** ผู้สอนอธิบายประวัติความเป็นมา ความสำคัญ และคุณค่าของงานลงรักปิดทองในงานศิลปะไทย
- **แนะนำเครื่องมือ:** เรียนรู้วัตถุดิบและอุปกรณ์ เช่น ยางรัก (หรือรักน้ำเกลี้ยง), ทองคำเปลวแท้, พู่กัน, สำลี, และน้ำยาหาคาล
- **กฎความปลอดภัย:** สอนวิธีการป้องกันการแพ้ยางรัก ซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญสำหรับผู้เริ่มต้น

2. ขั้นสาธิตและการจำลองลงรัก (Demonstration & Design)

- **การเตรียมพื้นผิว:** ผู้สอนสาธิตวิธีขัดแต่งผิววัตถุ (ไม้, ปูน, หรือโลหะ) ให้เรียบสนิท เพราะความขรุขระจะทำให้ทองคำเปลวไม่เงางาม
- **การออกแบบลาย:** ผู้เรียนฝึกเขียนลงลายลงบนกระดาษ หรือฝึกใช้กระดาษฉลุลาย (กรณีทำลายรดน้ำหรือลายฉลุ)
- **เทคนิคการลงรัก:** ผู้สอนสาธิตวิธีการทารักพื้นรอง และการเช็ดรักให้เหลือฟิล์มบางๆ (รักเซ็ด) เพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการปิดทอง

3. ขั้นลงมือปฏิบัติโดยมีผู้ชี้แนะ (Guided Practice)

- **ฝึกความอดทนและความแม่นยำ:** ผู้เรียนลงมือทารักบนชิ้นงานจริง โดยต้องฝึกสังเกต "ความแห้งของรัก" ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญ (รักต้องแห้งหมาดพอดี ไม่แฉะไปและไม่แห้งสนิท)

- **เทคนิคการวางทอง:** เรียนรู้วิธีจับแผ่นทองคำเปลว การใช้นิ้วหรือสำลีกดซับ และการต่อแผ่นทองให้เรียบเนียนสนิทไม่มีรอยโหว่
- **การกวดทอง:** ใช้สำลีสะอาดลูบไล้และกระทุ้งเบาๆ บนแผ่นทองเพื่อให้ทองคำเปลวติดแน่นและขึ้นเงางาม

4. ขั้นปฏิบัติงานอย่างอิสระและสร้างสรรค์ (Independent Practice)

- **การเก็บรายละเอียด:** สำหรับงานลายรดน้ำ ผู้เรียนจะเข้าสู่ขั้นตอนการล้างน้ำ (รดน้ำ) เพื่อให้ส่วนที่ไม่ต้องการหลุดออก ปรากฏเป็นลวดลายทองคำเด่นชัด
- **สร้างสรรค์ผลงาน:** ผู้เรียนประยุกต์ใช้ทักษะในการตกแต่งชิ้นงานของตนเอง เช่น กล่องใส่ของ, กรอบรูป, หรือพระพุทธรูปจำลอง

5. ขั้นประเมินผลและสรุปองค์ความรู้ (Evaluation & Reflection)

- **ประเมินความประณีต:** ตรวจสอบความเรียบเนียนของการปิดทอง ความคมชัดของลวดลาย และความสะอาดของชิ้นงาน
- **สะท้อนคิด (Reflection):** ผู้เรียนร่วมกันอภิปรายปัญหาที่พบระหว่างทำ (เช่น รักแห้งเข้าเกินไป, ทองยับ) และแนวทางแก้ไข เพื่อถอดบทเรียนเป็นองค์ความรู้ติดตัว